

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ У ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Сергій Кулешов,

аспірант лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійної освіти НАПН України, Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-5879-8105>

Анотація. Статтю присвячено дослідженню ролі міжнародного співробітництва в процесі розвитку професійної компетентності педагога. Висвітлюються можливості для самовдосконалення, які стають доступними під час участі у міжнародних освітніх і наукових проєктах та співпраці з іноземними колегами. Аналізуються приклади чинних міжнародних проєктів із зазначенням їхніх особливостей і цілей.

Ключові слова: професійне вдосконалення, міжнародна співпраця, якість освіти, міжнародний освітній обмін, інтеркультурне навчання.

INTERNATIONAL COOPERATION AND ITS ROLE IN DEVELOPING TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCE DURING MARTIAL LAW AND POST-WAR RECONSTRUCTION

Serhii Kulieshov,

postgraduate student of the Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The article is devoted to the study of the role of international cooperation in the process of developing a teacher's professional competence. The article highlights the opportunities for self-improvement offered by participation in international educational and research projects and cooperation with foreign colleagues. Examples of existing international projects are analysed and their characteristics and objectives are described.

Keywords: professional development, international cooperation, education quality, international educational exchange, intercultural learning.

Війна та збройні конфлікти супроводжують людство в процесі його розвитку з самого початку існування. Завдяки технічному прогресу людством постійно створюються нові способи ведення війни, але за своєю суттю війна ніколи не змінюється, як і не змінюються її наслідки. Військові дії можуть мати різний масштаб, починаючи від локальних конфліктів на території однієї держави, закінчуючи великими і глобальними конфліктами, що зачіпають багато країн. У такому контексті міжнародне співробітництво у сфері освіти відіграє важливу роль у справі нейтралізації наслідків війни, стабілізації життєвого устрою населення, а також у процесі розвитку навичок пошуку компромісу і толерантності у майбутнього покоління задля уникнення майбутніх військових конфліктів. Здатність педагога організувати такий розвиток здобувачів освіти набуває значущості у структурі професійної компетентності педагога.

Закон України «Про освіту» від 2017 року наводить визначення терміну «компетентність» як динамічної комбінації знань, умінь, навичок та способів мислення, цінностей, поглядів та інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та навчальну діяльність (Верховна Рада України, 2017, 5 вересня).

Питання професійно-педагогічної компетентності знайшли своє відображення у роботах С. Гончаренка, О. Дубасенюк, М. Дяченко, О. Пометун, Н. Ничкало, О. Савченко, В. Семиченко, С. Шишова та інших. На нашу думку поняття професійно-педагогічної компетентності та професійної компетентності педагога можна вважати синонімічними. Професійно-педагогічна компетентність викладача розглядається як інтегративне особистісне утворення, що ґрунтується на професійних і педагогічних знаннях, уміннях, досвіді, професійно значущих особистісних якостях та забезпечує успішність виконання викладацьких функцій у стандартних і нестандартних умовах (Демченко, 2005).

У нашому дослідженні спираємося на таке трактування терміну «професійна компетентність викладача коледжу»: інтегративна властивість особистості, що виявляється в педагогічній діяльності, поведінці та вчинках фахівця і зумовлює його готовність і здатність кваліфіковано виконувати свої трудові функції за рахунок збалансованого поєднання комплексу інженерно-технічних, психолого-педагогічних, методичних, організаційних, предметно-галузевих (спеціальних), екологічних, правових та ін. знань, умінь навчально-методичної роботи, навичок виховання і розвитку особистості студентів, морально-етичних цінностей, необхідних професійних якостей (Тітова та ін., 2023, с. 32).

Міжнародне співробітництво в галузі освіти надає можливість педагогам брати участь в освітніх проєктах, що передбачають науково-практичні заходи в інших країнах, обмін досвідом та міжнародні практики за провідними технологіями. Завдяки спілкуванню з іноземними колегами педагоги отримують можливість ознайомитись з сучасними методиками навчання та освітніми інноваціями в галузі інформаційних технологій, налагодити нові професійні зв'язки з представниками закладів освіти та однодумцями, брати участь у розробці навчальних програм та курсів, винаходити ідеї для майбутньої співпраці.

Представники галузі освіти в умовах військового стану можуть стикатися з проблемами і викликами, яких було у мирний час. У таких випадках спілкування з колегами з інших держав, які вже мають подібний досвід, може мати значний позитивний вплив і допомогти в роботі над розв'язанням проблем воєнного стану та повоєнного відновлення. До таких проблем можна віднести налагодження навчального процесу в умовах окупації або релокації закладів освіти, загроз ракетних обстрілів, пошкодження інфраструктури, в умовах комунікації з людьми з посттравматичними стресовими розладами та здобувачами з особливими освітніми потребами, використання технік психологічної підтримки тощо.

Також міжнародне співробітництво сприяє міжкультурному розумінню серед представників освітянської галузі. Завдяки обміну досвідом між педагогами з різних країн, соціальних та релігійних груп, педагоги отримують додаткову інформацію для кращого розуміння особливостей та потреб своїх учнів. Це дає змогу розробляти більш ефективні та актуальні навчальні плани та програми з урахуванням умов військового та повоєнного стану.

Проаналізуємо окремі міжнародні освітні проєкти та програми співпраці в цьому контексті. Метою діяльності в рамках таких проєктів може бути розроблення освітніх ресурсів та професійний розвиток педагогічних працівників.

Таблиця 1.

Міжнародні проєкти

Назва	Учасники	Місце проведення	Цілі
Erasmus (некомерційна програма ЄС)	Викладачі, студенти	Країни ЄС, Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія, Туреччина, Північна Македонія	підвищення якості освіти в Європі, розвиток мобільності та культурних зв'язків викладачів та студентів європейських і сусідніх з ЄС країн
Fulbright Program (програма освітніх грантів)	студенти, науковці, викладачі, митці та професіонали всіх рівнів підготовки та сфер діяльності	США, світ	зміцнення культурно-академічних зв'язків між громадянами США та інших країн
Deutscher Akademischer Austauschdienst / DAAD (німецька служба академічних обмінів)	студенти, викладачі, науковці	Німеччина, світ	підтримка в Німеччині та за кордоном у сферах науки, культури, економіки та політики, поширення ідеї відкритості та взаєморозуміння, а також підвищення інтернаціональності та престижності німецьких вишів, підтримка германістики, німецької мови, літератури та країнознавства Німеччини в зарубіжних вищих навчальних закладах
Chevening Scholarships (міжнародна система стипендій)	студенти	Більшість країн світу	навчання студентів із лідерськими якостями в університетах Великої Британії
AFS Intercultural Programs (міжнародна організація молодіжних обмінів)	студенти, школярі	Більшість країн світу	інтеркультурне навчання, розвиток знань, навичок та розуміння задля підвищення рівня гуманізму в світі
Council on International Educational Exchange / CIEE (рада з міжнародних освітніх обмінів)	студенти	США, світ	включає різні програми, серед яких Work and Travel USA, CIEE Study Abroad, Teach Abroad, Congress-Bundestag Youth Exchange, High School Abroad, Baltic-American Freedom Foundation тощо.
International Student Exchange Programs / ISEP (міжнародні програми обміну)	студенти, викладачі, науковці	320 університетів по всьому світу	навчання протягом 1-2 семестрів з можливістю подовження в закордонних закладах вищої освіти

Розроблення освітніх ресурсів зазвичай стосується створення підручників, різноманітних демонстраційних матеріалів, навчального контенту та онлайн-курсів. Такі ресурси також можуть бути адаптовані для використання в навчальному процесі на територіях, з особливим статусом (окуповані, такі, де проводяться воєнні дії, деокуповані).

Професійний розвиток педагогічних кадрів може включати стажування, роботу за обміном, участь у конференціях, семінарах і симпозіумах. Відвідування закордонних установ і організацій освіти дає можливість отримати новий досвід та нові ідеї, побачити інші шляхи розвитку навчального процесу. Також впродовж стажування педагоги мають змогу ознайомитись з сучасними освітніми платформами, різними прикладами освітнього

середовища та технічними рішеннями, які забезпечують його ефективне функціонування. Отримані знання та досвід надалі також можуть бути імплементовані вже у власній педагогічній діяльності.

Таким чином міжнародні проєкти та програми співпраці дозволяють педагогам розширити свої знання в області сучасних освітніх технологій, а також ознайомитись з ідеями та поглядами своїх колег задля розвитку педагогічної майстерності. Отримані знання можуть допомогти підвищити ефективність та якість освіти в умовах воєнної кризи та надавати підтримку здобувачам у період післявоєнного відновлення. В таблиці 1 наведено приклади успішних освітніх проєктів, які надають можливості професійного розвитку викладачам.

Міжнародне співробітництво відіграє важливу роль у розвитку професійної компетентності сучасного педагога. Участь у міжнародних освітніх проєктах відкриває можливості працівникам освітньої галузі обмінюватися досвідом з представниками закордонних закладів освіти, знайомитись з інноваційними технологіями та стратегіями навчання, брати участь у розробленні освітніх ресурсів. Це сприяє більш ефективному реагуванню на виклики часу та забезпеченню якості освіти людей в умовах нестабільності та військового стану. Отже, міжнародне співробітництво є дієвим інструментом для підвищення рівня професіоналізму освітян та забезпечення сталого розвитку освітньої сфери в складних соціально-політичних умовах.

Список посилань

Верховна Рада України. (2017). *Про освіту: Закон України № 2145-VIII*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> .

Демченко, С. О. (2005). *Розвиток професійно-педагогічної компетентності викладачів спеціальних дисциплін вищих технічних закладів освіти*. [Дисертація канд. пед. наук, Кіровоградський держ. пед. університет].

Тітова, О. А., Лузан, П. Г., Пащенко, Т. М., Мося, І. А., Остапенко, А. В., & Ямковий, О. Ю. (2023). *Система розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу: монографія* (О. А. Тітова, Ред.). ІПО НАПН України. <http://lib.iitta.gov.ua/738694/>.